

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מוחק זה וזה
רש"י לעיל דף ב' ק"ה
ש"שצ"ג: (ב) דבר יד
ש"ס לקמן פ"ח:
(ג) תוספתא יומא פ"ג
ש"ב נ"ג (ד) ש"ס, (ה) מנחם
א"ח הע"ס וכתב"י כ"א
מנחם א"ח בני ישראל כ"א
(ו) יעקב תוספתא מנחות
ל"א: (ז) ד"ה א"כ, (ח) רש"ל א"ח
בדיוטותא פסחים כ"א
א"ח נ"ח, (י) רש"ל רב
ש"ס ש"ס נ"ח כ"א:
(יא) נכמפשינא הוויקוס ר"ל
רש"ל, (יב) ויבטול רש"ל,
(יג) ובספוקי: (יד) מנחם
ש"ל למחמ"י דף ב' ע"ב
ש"ע מחמ"י:

תורה אור השלם

1. לא תכירו פנים במשפטן כקטן כגדול
משפטן אל תגורו פנים
איש כי המשפטן לאלהים
אשר והדבר אשר יקשה
מכם תקברון וְיִשְׁמְעוּ
דברים אִי וְיִשְׁמְעוּ
2. וְתִקְרַב מִשָּׁה אֵת
מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְיָ
מכבדו כי
3. וְאָצְוָה אֶת שֹׁפְטֵיהֶם
בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר שִׁמְעוּ
בִּן אֲחִיכֶם שִׁשְׁתִּים עֶדֶק
כִּן אֲשֶׁר וְבִן אֲחִיו בֵּן
גִּדְרִי דְבָרִים אֵת
4. וְאָצְוָה אֲחֵכֶם בַּעַת
הַהוּא לֵאמֹר כִּל הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
דברים אִי
5. הֲאֻנִּי חֲרִיתִי אֵת כֹּל
הָעָם הַזֶּה אֲנִי אֲנִי
לִדְלֹתִיהוּ בִּן תִּמְרָא לֵאמֹר
שִׁשָּׁה בְּחִירָק בִּאֲשֶׁר
יֵשׁוּ אֲהֻנָּן אֵת הַיִּנֵּק לֵב
הָאֻדְמוּהָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לָבְנִי: מְכַבְּרֵי אִי
6. וְקָרַב מִשֵּׁל הַיְּהוּשֻׁעַ
יִיאֲמַר אֵלָיו לַעֲנֵי בִּן
יִשְׂרָאֵל חֻק וְאֲמַנִּי
אֵת תְּבוּא אֵת הָעָם
הַזֶּה אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי בְּחִירָתִי
לָהֶם וְאֵת תְּבוּלָתָהּ
אֲהֻנָּן: דְּבָרִים אִי
7. וְיֵצֵא אֵת יְהוּשֻׁעַ בֶּן
נֹחַן יִיאֲמַר חֻק וְאֲמַנִּי
אֵת תְּבוּא אֵת אֲשֶׁר
יִשְׂרָאֵל אֵת אֲרָצָא בִּן
נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאֲהֻנָּן
אֲהֻנָּה עֹמֶק:
דברים אִי כֹל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מפיקנא לך
כך מואנן מבחך אודיעך
(ב) ד"ה משה וכו' שדור
ואתה עמהם: (ג) ד"ה
יומא דדינא ז"ל אחר ד"ה
ואומר משמיה: (ד) תוס'
ד"ה מוילא וכו' מה שיך
תביעה ביוון שאינו בא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

זקנים שצדור עמהן. מלת
עמהן נמחק ונ"ב עמך:

מוסף רש"י

ראויה פרשת נחלות
כו' ראויה היתה פרשת
מקושש כו'. ולא תאמר
אם לא דברו צוות ללמד
ולא תחייב מקושש היו
שמי פרשיות הללו חסרין
מן התורה, והכי נמי איכא
למימר שהרבה מלות חסרים
זכאי. צוות ללמד (שם קיט)

דיני ממונות בשלשה

פסילנא לך. שהזכרתי טובתך. חזייה. רב כהנא לההוא גברא:
דהוה גאים ביה. ברב. סומך וזוטא עליו ומדבר גבוהות: **מפיקנא**
לך רב מאונך. ⁽⁶⁾ אודיעך שאין רב יכול לסייעך דמשמתינא לך:
אילימא לעיוני ביה ומיפסקיה. לאמיתו: לאקדומיה. אם בא

לפניך דין של פרוטה וחזר ובה דין
אחר של מנה הקודם לפניך הקדם
לחמוך: **י** המשפט **לאלהים הוא**.
כאלו אתה דן ומזיל ממון מיד
הקצה שיהי עליו לחזיר ממון
לבעליו: **על דבר זה**. שטל שררה
לעמו לומר תקריבוני אלי (דברים)
שהיה לו לומר תקריבוני לפני השמיים:
נענש משה. שלא זכה **י** שלא נאמר לו
פרשת נחלות עד שזא מעשה לפניו
ולא ידע מה להשיב: **כסיו ואלוה את**
שופטים. משמע את חכמיהם הזהיר
להדריך ליצור **ב** משפט והחקים על
כרחם: **וכסיו ואלוה אתם**. לציבור
עלמם הזהיר ומה הולך והדיון:
י **אתה תבוא אל העם**. משמע שזא אתה
כאחד מהן: **י** **אתה תבוא**. משמע (לשון)
שררה נוהג **י** עליהן: **משה אמר לו**
וקנים שדור **ע** **עמם** **א**. על פיהם עשה
מעשה ולא תשמר עליהם דההוא קרא
דכי אתה תבוא משה אמרו כדכתי' ביה
אל הארץ אשר נשבע ה' וגו' ובמקרא
דכי אתה תבוא אמר **י** אל הארץ אשר
נשבעתי לאבותיכם **א** אלמא דהקצה
נעמו למרו: **דבר אחד**. מהני
אחד: **י** **יומא דדינא**. שני וחמישי תקנת
עזרא היא צד"ק (דף פג): **אומני**
דינא. צד"ק שטולחין שלוחם לבעל
דין שזועקים עליו לזא ולדון לפנייהם
צריך השליח להזמין בשם שלשתן:
ואמר משמיה דדא. פלוני דיין מוזמין
לא אמר כלום ולי לא חזיל לא
משמחין ליה: **דיני קנסות**. זה
שמשלס יותר מדיו: **י** **המזיל שם רע**.

לא מנאמתי לבתך בתולים (דברים כד) וזא להפסידה כתובתה ולא להרגה שאינו מביא עדים שזינתה תחתיו דלא אפשות קאמי לא אמר ר"מ בשלשה: וחכמים אומרים כו' מפני שיש בו דיני נפשות. קס"ד דהיי קאמרי משום דליכא מוילי שם רע שדיך ציה דיני נפשות וכגון שפדו עדים וצבתא פריקין וכי שם רע דיני נפשות מאי הוי השתא מיהא לאו דיני נפשות הוא דליכא עדים^ט: ור"מ סבר אין חוששין לנעו. אין חוששין שמה כשיצאו לביד^י ויאה הקול שמעו עדים ויצאו ויעידו שזינתה תחתיו ועכשיו אין הבעל יודע בהן ותבעי כ"ג שמה יאה לדידי דהיי נפשות ורבנן סברי חוששין: דכ"ע לא חיישינן לנעו. ואם תחילת תביעתו של בעל

פרק ראשון מנהדרין ח.

פסִירָנָא דָּר. מרחיק היה עצמו אבל מן הדין לא מיפסיל וכן
הסוף לשני דיני גזירות (כמויות קה): דליתני ליה גנא
דפירי: **מפִירָנָא** דָּר רב מאונך. דמשמתינא לך והא דקאמר
במו"ק (דף יא.) מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב הני מילי שכמדה
איתו לכבוד עצמו אבל לשני שמים לא:

מוציא שם רע. פי' צקוטרס
שהצטל טוען פתח פתוח
מנאחי להפסידה כחוצתה וקסא לר"ת
חלל דגני' אונס ומפתה קמני לה שזן
קנסות ועוד צצכל דוכתא שמוכיר
מוציא שם רע או לענין ק' סלעים
ועוד ד' דמנתימין מומחין קן וצכמה
דוכתי' אשכחן שדנין דיני כחצוה צצכל
וכן נוהגין עכשיו ועוד מה שמפרש
נמי חוששין ללעז מתוך שיטעון פתח
פתוח מנאחי חיישינן שמא יזמטו
עדים ויצאו ויעידו שזינחה אין לשון
לעז נופל על זה אלץ על דבר שהא
זכר רמז ונאמר ואלץ אלץ אהא

רבינו חננאל

בביתן אלא ארץ הלוי
בביתן כבולן כמו ש'
הוא (מפורש) גם כי חסור
הוא ואמר ר' אלעזר
שילתן ר' לוי דרש
אמר ברור לוי שנים
שילתן כלן פסוקן ה'
הוא ידמן **תלמי**
אקומבא אומני לרנא
היה מלי כל יומי
אמר ר' לוימי המאי
כי שלשה שלחו אותי
אלך בינא דרנא
אין צריך למבאר שילתא
ויתלתא (שלוהוה) שוה
אמר ר' הוה דבימא
דינא תלתא תמי
שילתו' ככל תשומי'
(מומחין).
אקומבא ר' חנמן ר'
עקב עירי קנסות וליפני'
הגור' פ' מוחין ב'
החיות וסו' עשרה
סחילין לרנא ר' קנסות.
ההפכת פ' אגרי
מנא (נמא) אמרי
ענינא ענינא אמרי
דנחו ורבי אבא חלקי
מכא' ש' ר' ע' ר' מארי
ליסרו לעונשין ב'
אמר נמצא רבי חלבי
ככא' חזא' חלבי ככא'
אמר ר' חושני'
אלי' לרנא א'
שילת לרנא
דכעל לעונש וליסרו
קדוקין נמצא דברי
אמר מין חזא'
עריבין לחושין'
עשרין עשרין חזא'
למירא' לא אוספין חזא'
אלי' שירא' אלי' שום
קדמא' לא הו' שום
למירא' האי רנא נמקי'
עליון רבי' אמר רבי
אמר ר' נמקי' (רנא)
מיינה ורנא רנא
ניי' לי מיתא לעונש
המקור' ר' אמר
שילת רנא רנא
אחא' אלי' חישין לכבד'
היה (רנא) ר' רנא
תקמי' חישין לכבד'

דקאמער דונו לי מיהא דיני ממונות
מי דוחקו כל זמן שאין האשה תובעת
אותו כתובתה ועוד דקאמער תצטו
ממון בשלשה תעודות מביעיה לא
ועוד מה שייך תביעה (ו) שאינו בא אלף
לפור מה עצמו מתכותה ועוד
וצמקוס דליכא נפשות משמע דזההיא
ממון איירי ועוד שמעתי מהר"ף דלר'
מאיר דאית ליה כתובה דאורייתא
בפרק ק"ף על פ' (כתובות דף טו:) אינו
נאמן להספידה כתובתה דדוקא למ"ד
כתובה דרצנן נאמן כדמוכח בפ"ק
דכתובות (דף י.) דלמר רב נאמן
חכמים תיקנו צדוהי ישראל כצבולה
מאמס ולא למנה מנה וחס האמיניהו
כו' ומפר"ט דכולה שמעתי איירי
לענין ק' סלעים שהאז תובע לצבל
וחוששים ללעו היינו לעז הדיינים
כגון שהציא הצבל עדים שזינתה
והוכחו דמיחייב הצבל השתא ק'
סלעים דרצנן סכרי צבי כ"ג דאי
צ"ג חיישין שמא אספק' ציורא דאי
שזינתה ויטערך להספיק עד כ"ג ואינו
להוציא לעז על הראשונים לומר שלפי
שלא ידעו לדון הוסיפו עליהן דדוקא
הוכחו אצל הומו תו לא חיישין
לסכדי אחרני דמוכחו מילתא
דאסכדי שקרי מהדר הצבל אצל
זהוכחו או לא כוונו עדותא אכתי
אפשר להיות דקושטא הוה קאמרי
ואיכא למיחש טפי לילמא דאמי אחרני
וכ' מאיר לא חיש לעזו דאמי ואין
לדמות ליוסיפו הדיינים דלקמן (דף
טו.) דלא חיישין ללעו הדיינין:

נחמן בר רב חסדא
למדנו רבינו דיני קנסות בכמה מאי קמיבעיא ליה
אלא יחיד מומחה קמיבעיא ליה דאין דיני קנסות
הה תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בשלשה
שלשה הדיוטות האמר אבוב דאבוך משמיה דרב
ויוטות פסולין לדיני קנסות אלא מומחין וקאמר
ס מוציא שם רע בעשרים ושלשה: וכי יש בו דיני
לא בחוששין ללעז קמפלגי רבי מאיר סבר אין חוששין
שין ללעז אלא אמר כולי עלמא ללעז לא חיישין
ן של ראשונים קמפלגי והב"ע כגון דאיכניה בי
י נפשות ואיבדור ואמר להו דיינו לי מיהא דיני ממונות
מיתבי

אפילו בשלשה ורבנן סברי חוששין לכבוד הראשונים וצעי כולה:
ומכ"א

ל לאדם לדון בחנק, על ידי חייב. מקושש, וזכות. שהנני והקרוצים יירשו את קרוביהם, על ידי ל והר על הדקדקם. הקצ"ה אמר ליהושע כי אמה מציא וגו', מציא על כרחם, הכל מלי צד (פסוק).